

Fire av ti kommuner klarte ikke å holde åpne møter da pandemien slo til

Kommunal Rapport 24.09.2020

Kommune-Norge slet med å holde møter åpne for allmennheten da koronaen gjorde det umulig å avvikle fysiske møter.

Kommunal Rapport har i samarbeid med Pressens offentlighetsutvalg undersøkt hva som skjedde med møteoffentligheten i folkevalgte organer da strenge smitteverntiltak i mars gjorde det umulig å holde fysiske møter.

Svarene fra 249 av 356 kommuner viser at i fire av ti kommuner hadde ikke innbyggerne etter 12. mars mulighet til å overvære alle møter i politiske organer, også møter som ble gjennomført som fjernmøter eller videomøter. 249 av 356 formannskapssekretærer svarte på vegne av kommunene.

Kom på plass

I noen kommuner hadde allmennheten digital tilgang til noen møter i folkevalgte organer, som kommunestyremøter og/eller formannskapsmøter. Mange kommuner fikk også digital tilgang på plass etter hvert. Men i undersøkelsen ble det spurt om alle møter i politiske organer var tilgjengelig for publikum.

– Vi gjorde forsøk på holde møtene i kommunestyret åpne, men vi hadde ikke den nødvendige teknologien. Vi måtte velge mellom å gjennomføre møter uten at publikum hadde tilgang, eller om vi skulle utsette alle politiske møter, sier ordfører Borgny Grande i Grong.

Hadde unntak

En kriseforskrift fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) åpnet for at folkevalgte organer kunne gjennomføre fjernmøter selv om kommunen eller fylkeskommunen ikke hadde tekniske løsninger for å sikre allmennheten tilgang.

Forskriften står i kontrast til ordlyden i paragraf 100 i Grunnloven om at alle har rett til å følge forhandlingene i folkevalgte organ, men retten kan begrenses i situasjoner der tungtveiende grunner tilsier det.

Departementet presiserte i forbindelse med forskriften at møteoffentligheten og allmennhetens adgang til møter i folkevalgte organer er grunnleggende for lokaldemokratiet. Departementet anmodet derfor kommunene om å bruke hjemmelen til å ha fjernmøter uten innsyn fra allmennheten med varsomhet.

Som fryktet

– Resultatet er litt som vi fryktet: At mange kommuner ikke ville klare å overholde prinsippene om møteoffentlighet, til tross for at dette etter hvert har blitt ganske enkelt å få til, skriver generalsekretær Arne Jensen i Norsk Redaktørforening i en e-post til Kommunal Rapport.

KS-leder Bjørn Arild Gram mener at kommunene rundt omkring i landet har snudd seg rundt og gjort det de har kunnet for å holde politiske møter åpne for publikum.

Bedre møteoffentlighet

Hvaler var en av kommunene som klarte å snu seg rundt umiddelbart.

– Å ta i bruk ny teknologi har åpnet nye dører, og jeg mener at møteoffentligheten i Hvaler aldri har vært bedre enn den er nå, sier ordfører Mona Vauger (Ap) i Hvaler.

I Hvaler har det vært praksis fra 2007, men møtene i de politiske hovedutvalgene, som har hatt beslutningsmyndighet, har innbyggerne bare kunnet følge på rådhuset.

Under koronapandemien valgte Hvaler å åpne for at innbyggerne kunne følge alle politiske møter på nettet.

– Det er en klar terskel å måtte møte opp på rådhuset for å følge de politiske prosessene. Nå kan samtlige innbyggere få de politiske møtene rett inn i stua, og vi håper dette bidrar til å øke det politiske engasjementet, sier Vauger.